

Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Tutumlarının Kariyer İyimserliği ve Uyumluluğu Üzerine Etkisi

The Effect of Professional Attitudes Nursing Students' on the Career Compatibility and Optimism

Rabiye Erenoğlu

Öz

Giriş: Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarının kariyer uyumluluğu ile iyimserliği üzerine etkisinin belirlenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipteki araştırmanın evrenini; Akdeniz bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinin hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin tamamı oluşturmuştur (N:400). 246 öğrenci örnekleme alınmıştır. "Kişisel Veri Formu", "Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum" ve "Kariyer Geleceği" ölçekleri ile veriler toplanmıştır. "Mann-Whitney U" "Independent Sample-t", "Kruskal-Wallis H" ve "One-Way Anova" testleri ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Araştırmada; öğrencilerin %65.1'inin kadın, ortalama yaşlarının 21.26±2.05 yıl, %31.7'sinin 4.sınıf ve %58.6'sının gelirinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %43'ünün hemşirelik mesleğini iş bulma kolaylığından dolayı tercih ettiği, %71.9'unun mezuniyet sonrası kariyer planı yaptığı ve %95.6'sının kariyer planlama eğitimi almak istediği belirlenmiştir. Araştırmada HMYTÖ- toplam puanı ile "kariyer uyumluluğu", "kariyer iyimserliği", "bilgi" alt boyutları ve KARGEL- toplam puanı arasında "pozitif yönde" ve "zayıf düzeyde" bulunan ilişki istatistiksel olarak anlamlıdır (p<0.05).

Sonuç: Bu araştırmada; mesleki tutumun, kariyer iyimserliği ve kariyer uyumluluğunu etkilediği saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik öğrencisi, kariyer geleceği, kariyer iyimserliği, mesleki tutum

ABSTRACT

Objectives: In this study; it was aimed to determine the effect of nursing students' attitudes towards the profession on career adaptability and optimism.

Methods: The universe of the descriptive and cross-sectional research; all students studying in the nursing department of a state university in the Mediterranean region (N:400). 246 students were sampled. In this study, "Personal Data Form", "Attitude towards Nursing Profession" and "Career Future" scales were used while collecting data. Data were analyzed using the "Independent Sample-t", "Mann-Whitney U", "One-Way Anova" and "Kruskal-Wallis H" tests.

Results: In this study, it was determined that 65.1% of the students were female, their mean age was 21.26±2.05 years, 31.7% were in the 4th grade, and 58.6% had a medium income. 43% of the students preferred the nursing profession because of the ease of finding a job. 71.9% of them made a career plan after graduation; 95.6% stated that they want to receive career planning training. In the study, the relationship between the HMYTÖ-total score and career adaptability, career optimism, knowledge sub-dimension and KARGEL-total score was statistically significant (p<0.05).

Conclusion: It was found that professional attitude affects career optimism and career adaptability.

Keywords: Nursing student, career future, career optimism, professional attitude

Received/Geliş: 13.10.2022

Accepted/Kabul: 25.10.2022

Published Online: 16.12.2022

Cite as: Erenoğlu R. Hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarının kariyer iyimserliği ve uyumluluğu üzerine etkisi. Jaren. 2022;8(3):156-165.

Rabiye Erenoğlu

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik
Bölümü, Hatay, Türkiye

✉ r_gungor80@hotmail.com

ORCID: 0000-0003-3649-9336

GİRİŞ

Hemşirelik; “kendine ait mesleki değerleri, tutumları ve bazı kişisel özelliklerle birlikte mesleki davranışları da geliştiren süreçlere sahip olan bir disiplindir”. Hemşirenin sahip olduğu birtakım değer, inanç gibi özelliklerin yanında mesleki tutumun da hem kişisel hem de profesyonel ilişkilerinde davranışlarını biçimlendirdiği bilinmektedir ⁽¹⁾. Mesleğin profesyonelleşmesi ve kaliteli hizmet sunumunda meslek üyelerinin mesleki tutumları oldukça önemlidir. Olumlu mesleki tutumun aynı zamanda bakımda kalitenin yükselmesine, mesleki birlik ve statünün gelişmesine de olumlu katkı sağladığı belirtilmiştir ^(2,3). Dahası; mesleki tutum, hemşirelikte mesleki statünün yükselmesi ve korunmasında oldukça önemli olup mesleki başarının da en önemli belirleyicisidir ⁽⁴⁻⁶⁾. Bu bağlamda hemşirelikte profesyonelliğin ilk adımı olan kariyer planlaması akla gelmektedir. Kariyer planlaması “meslek mensuplarının mesleğinde en iyi olmayı hedeflemesi ve mesleğini gerektiği şekilde icra etmesi” nin sağlanması açısından son derece önemlidir ⁽⁷⁾. İlgili literatürde “kariyer” planlamasından bahsedilirken; “kariyer uyumluluğu” ve “kariyer geleceği” olarak tanımlanmış iki önemli temel kavramdan söz edilmektedir.

“Kariyer uyumluluğu” kavramı, “bireyin gelecek yaşantısında oluşabilecek değişimlerle baş etme ve mesleğine yönelik sorumluluklar alabilme konusunda iyi hissetme düzeyi” ve “kariyer planlarının değişmesine yol açan ani durumlara adapte olabilme yeteneği” olarak tanımlanmıştır ⁽⁸⁾. Bu konuda yapılan çalışmalarda “kariyer uyumluluğu” yüksek seviyede olan bireylerin daha iyi iş fırsatları, kaliteli istihdam elde etme ve işinde başarılı geçişler yapma konularında daha başarılı olduğunu göstermektedir ^(9,10). Ayrıca bireylerin kariyer seçimleri ile ilgili sorumluluk almasında iyimserlik kavramının etkisi önemli yer tutmaktadır. İyimser bireylerin hedefe ulaşma ve bireysel başarı için daha çok gayret ettikleri belirtilmiştir. Bununla birlikte iyimser bakış açısındaki bireylerin olumlu bakış açısının hem kurumsal başarıya hem de bireysel akademik performansta ve yaşam memnuniyetinde artışa neden olduğu görülmüştür ^(11,12).

Literatürde hemşirelerin ^(3,13) ve hemşirelik bölümü öğrencilerinin ^(14,15) mesleki tutumları ve kariyer geleceğini ayrı ayrı inceleyen çalışmalar olmasına rağmen, hemşirelik öğrencilerinin mesleki tutumları kariyer uyumluluğu ve iyimserliği ile ilişkisini

birlikte değerlendiren herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle ileride sağlık personeli olacak hemşirelik bölümü öğrencilerine mezuniyet öncesinde konu hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi ve mesleki tutum ve kariyer geleceği konularında farkındalık kazandırmak önemlidir. Bu çalışma ile öğrencilerin mesleki tutumları ile kariyer planları arasındaki ilişkinin ortaya konulmasının ilgili literatüre anlamlı katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca çalışma bulgularının lisans müfredatında bu konuda planlı müdahaleleri yapabilmek adına önemli olacağı düşünülmektedir. Çalışma, hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarının kariyer uyumluluğu ve iyimserliği üzerine etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırma Soruları

Belirtilen amaç doğrultusunda araştırmanın temel soruları şu şekilde belirlenmiştir.

- Hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ne düzeydedir?
- Hemşirelik öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri ile mesleğe yönelik tutumları, kariyer uyumluluğu ve iyimserliği arasında ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Tanımlayıcı ve kesitsel tipteki araştırmanın evrenini; Akdeniz bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinin hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin tamamı oluşturmuştur (N=400). Çalışmada tüm öğrencilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini 246 öğrenci oluşturmuştur. Evrene ulaşılabilirlik oranı %61.5’dir. Veriler araştırmacı tarafından, anket tekniği ile 1-30 Kasım 2019 tarihleri arasında araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere ulaşılarak toplanmıştır.

Araştırmanın etik onayı, üniversitenin “Tıp Fakültesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu”ndan alınmıştır (Karar no: 05/26.09.2019). Ayrıca çalışmanın yapılacağı üniversiteden gerekli kurum izni ile birlikte öğrencilerden hem sözlü hem de yazılı onamlar alınmıştır.

“Kişisel Veri Formu”, “Kariyer Geleceği Ölçeği” (KARGEL) ve “Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” (HMYTÖ) kullanılarak veriler toplanmıştır.

“Kişisel Veri Formu”: İlgili literatür ⁽¹⁻⁷⁾ taranarak oluşturulan formda; öğrencilerin sosyo-demografik

özelliklerine ve kariyer planlaması hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik 10 soru yer almaktadır.

“Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” (HMYTÖ): Çoban ve Kaşıkçı (2010) tarafından geliştirilen bu ölçek; “Mesleğin Özellikleri”, “Mesleği Tercih Etme Durumu” ve “Mesleğin Genel Durumuna İlişkin Tutum” olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır⁽¹⁾. Ölçekte beşli likert tipi şeklinde yanıtlanan toplam 40 soru yer almaktadır. Ölçek değerlendirmesinde; yüksek puan elde edilmesi hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutumların arttığını göstermektedir. Ölçeğin “Cronbach alfa” değeri “0.91”dir. Bu araştırmada ise toplam “Cronbach alfa” değeri “0.86”, alt boyutlardaki “Cronbach alfa” değerleri “Mesleğin Özellikleri” 0.90, “Mesleği Tercih Etme Durumu” 0.70 ve “Mesleğin Genel Durumuna İlişkin Tutum” için 0.81’dir.

“Kariyer Geleceği Ölçeği” (KARGEL): Rottinghaus, Day ve Borgen (2005) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe geçerlilik- güvenirliliği Kalafat (2012) tarafından yapılmıştır. Ölçek, “Kariyer Uyumluluğu”, “Kariyer Geleceği” ve iş piyasalarına ilişkin algılanan “Bilgi” olmak üzere 3 alt boyut ve “15 olumlu”, “8 olumsuz” olmak üzere toplam 25 maddeden oluşmaktadır^(8,16). Ölçekteki tüm maddeler “1-5” arası puanlanarak değerlendirilmiştir. Ölçeğin her bir alt boyutundan alınan yüksek puan kişinin ilgili alt boyutta belirtilen özelliğe sahip olduğunu göstermektedir. Puan değerlendirilmesi ortalama üzerinden yapılmaktadır. “Kariyer uyumluluğu” ve “kariyer iyimserliği” alt boyutlarından alınabilecek en yüksek-en düşük puanların “11-55”, “bilgi” alt boyutundan ise “3-15” arasında olduğu belirtilmiştir. Ölçeğin “kariyer uyumluluğu”, “kariyer iyimserliği” ve iş piyasalarına ilişkin algılanan “bilgi” alt ölçekleri için saptanan cronbach alfa değerleri ise sırasıyla; “0.83”, “0.82” ve “0.62”dir. Araştırmada, “kariyer uyumluluğu”, “kariyer iyimserliği” ve “bilgi” alt boyutları için Cronbach alfa değerleri sırasıyla 0.85, 0.78 ve 0.60’tır. Ayrıca KARGEL toplam Cronbach alfa değeri 0.89 olarak saptanmıştır.

Veriler, Statistical Package of Social Science 24 (SPSS, IBM Corporation, New York, USA) paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Sayı, yüzde dağılımı, min. max. değeri, aritmetik ortalama, standart sapma şeklindeki tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Verilerin normal dağılımı Kolmogrov Smirnov testi ve basıklık çarpıklık katsayıları ile incelenmiştir Parametrik yöntemlerden “Independent Sample-t” testi (*t*-tablo değeri ve “ANOVA” testi (*F*-tablo değeri)

kullanılmıştır. Normal dağılıma uygun olmayan ölçüm değerleri için non-parametrik yöntemlerden; *Z*-tablo değeri ile gösterilen Mann-Whitney *U* testi ve χ^2 -tablo değeri ile gösterilen Kruskal-Wallis *H* testleri kullanılmıştır. Ayrıca “Bonferroni düzeltmesi” ve “Spearman korelasyon katsayısı” kullanılmıştır. Tüm analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Yaş ortalaması 21.26±2.05 yıl olan katılımcıların %65.1’inin kadın, %31.7’sinin 4.sınıf öğrencisi, %85.1’inin annesinin ilkökul ve altı okul mezunu, %74.3’ünün babasının ilkökul ve altı okul mezunu olduğu ve %58.6’sının gelirinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir (Tabloda yer verilmemiştir).

Öğrencilerin %43’ünün hemşirelik mesleğini iş bulma kolaylığından dolayı tercih ettiği, 71.9’unun mezuniyet sonrası kariyer planı yaptığı, %95.6’sının kariyer planlama eğitimi almak istediği ve %48.6’inin mezun olduktan sonra akademik personel olarak çalışmak istediği belirlenmiştir.

Çalışmada öğrencilerin HMYTÖ toplam puan ortalaması 151.15±15.67’dir. HMYTÖ “Mesleğinin Özellikleri” alt boyutu ortalama puanı 77.73±9.49, “Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme” alt boyutu ortalama puanı 35.71±5.40 ve “Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumu” alt boyutu ortalama puanı 37.71±5.28’dir. Öğrencilerin “KARGEL toplam puan ortalamasının 3,55±0,52, “Kariyer Uyumluluğu” alt boyut puan ortalamasının 3,731±0,59, “Kariyer İyimserliği” alt boyut puan ortalamasının 3,47±0,58 ve “Bilgi” alt boyut puan ortalamasının 3,22±0,71 şeklinde olduğu saptanmıştır.

Araştırmada cinsiyet ile HMYTÖ “mesleğin özellikleri” alt boyutu puanları ($Z = -3.768$; $p = 0.000$), “mesleğin genel durumu” alt boyutu puanları ($Z = 3.797$; $p = 0.000$) ve HMYTÖ toplam puanları ($Z = 4.042$; $p = 0.000$) arasındaki fark istatistiksel boyutta anlamlıdır. Kadınların hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği toplam ve alt boyutu puanları erkeklere göre anlamlı düzeyde yüksek; mesleki tutumları “daha olumlu seviyede”dir ($p < 0.05$; Tablo 1).

Çalışmada anne-baba eğitim düzeyi ile HMYTÖ toplam puan ve alt boyut puan ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$; Tablo 1).

Tablo 1. Bazı Demografik Değişkenlere Göre HMYTÖ Puan Ortalamaları

Değişken	n	Mesleğin özellikleri $\bar{x} \pm SS$	Mesleği tercih etme $\bar{x} \pm SS$	Mesleğin genel durumu $\bar{x} \pm SS$	HMYTÖ-Toplam $\bar{x} \pm SS$
Cinsiyet					
Kadın	162	79.31±8.99	35.97±5.12	38.58±5.13	153.86±15.52
Erkek	87	74.77±9.73	35.23±5.88	36.10±5.21	146.10±14.73
Test		*Z=-3.768 p=0.000	**t=1.029 p=0.304	*Z=-3.797 p=0.000	*Z=-4.042 p=0.000
Sınıf					
1.	54	76.61±9.89	35.29±5.81	36.50±5.45	148.41±15.91
2.	52	79.29±7.81	35.19±4.86	38.98±4.99	153.46±14.83
3.	64	76.88±11.08	35.07±5.51	37.34±5.25	149.30±16.83
4.	79	78.15±8.81	36.85±5.30	38.01±5.24	153.01±14.07
Test		*** $\chi^2=1.642$ p=0.650	****F=1.739 p=0.160	*** $\chi^2=7.334$ p=0.062	****F=1.612 p=0.187
Anne eğitimi					
≤8 yıl	212	77.91±9.58	35.87±5.53	37.11±5.43	151.63±16.00
≥9 yıl	37	76.64±8.97	33.78±4.53	36.94±4.20	148.37±13.42
Test		*Z=-1.047 p=0.295	*Z= -1.244 p=0.213	*Z=-1.582 p= 0.114	*Z= -1.425 p= 0.154
Babanın eğitimi					
≤8 yıl	185	77.42±9.91	35.69±5.12	37.86±5.28	150.98±15.26
≥9 yıl	64	78.60±8.15	35.75±6.18	37.28±5.26	151.64±15.19
Test		*Z=-.417 p=0.677	*Z=-.429 p=0.668	*Z=-.970 p=0.332	*Z=-.176 p=0.860
Gelir düzeyi algısı					
Kötü	40	76.83±10.94	36.25±5.47	39.38±4.50	152.45±16.54
Orta	146	78.10±9.14	35.72±5.47	37.73±5.50	151.54±15.76
İyi	63	77.44±9.42	35.35±5.26	36.63±4.99	149.43±14.97
Test		*** $\chi^2=0.396$ p=0.820	*** $\chi^2=1.539$ p=0.463	*** $\chi^2=7.554$ p=0.023	*** $\chi^2=1.648$ p=0.439
Kariyer yapma isteği					
Evet	179	79.00±8.27	35.61±5.10	38.14±4.78	152.75±13.89
Hayır	70	74.47±11.51	35.97±6.16	36.63±6.27	147.07±18.99
Test		*Z=-2.767 p=0.006	*Z=-0.515 p=0.607	*Z=-1.495 p=0.135	*Z=-1.967 p=0.049
Kariyer planlaması eğitimi alma isteği					
Evet	238	78.14±8.90	35.57±5.29	37.92±5.01	151,63±14,85
Hayır	11	68.82±16.24	38.73±7.06	33.18±8.46	140,73±27,11
Test		*Z=-1.980 p=0.048	**t=-1.903 p=0.058	*Z=-1.917 p=0.055	*Z=-1.088 p=0.277

*Mann-Whitney U; **Independent Sample-t; ***Kruskal-Wallis H; ****One-Way ANOVA.

Çalışmada, öğrencilerin gelir düzeyi ile HMYTÖ “mesleğin genel durumu” alt boyut puan ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2=7.554$; $p=0.023$). Bonferroni düzeltmesi ile birlikte; gelir düzeyi “kötü” olanların “mesleğin genel durumu” alt boyutu puanı, gelir durumu “iyi” olanlara göre daha yüksek düzeyde olup ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.05$; Tablo 1).

Çalışmada, kariyer yapma isteği ile HMYTÖ “mesleğin özellikleri” alt boyutu ($Z=-2.767$; $p=0.006$) ve HMYTÖ toplam puan ortalaması ($Z=-1.967$; $p=0.049$) arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Kariyer planı yapanların hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanları, kariyer planı yapmayanlara göre daha yüksek düzeyde olup ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.05$; Tablo 1).

Öğrencilerin kariyer planlaması eğitimi almayı isteme durumu ile HMYTÖ “mesleğin özellikleri” alt boyutu puan ortalaması arasında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($Z=-1.980$; $p=0.048$). Kariyer planlaması eğitimi almak isteyenlerin “mesleğin özellikleri” alt boyutu puanları, kariyer planı eğitimi almak istemeyenlere daha yüksek ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$; Tablo 1).

Öğrencilerin cinsiyet ile KARGEL “kariyer iyimserliği” alt boyutu puan ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($Z=-1.957$; $p=0.049$). Kadınların “kariyer iyimserliği” alt boyutu puanları, erkeklere göre daha yüksek seviyede ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$; Tablo 2).

Öğrencilerin eğitim gördükleri sınıf ile KARGEL “kariyer iyimserliği” alt boyutu puan ortalaması arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($\chi^2=8.444$; $p=0.038$). Bonferroni düzeltmesi sonucunda; 2.sınıft öğrencilerin “kariyer iyimserliği” alt boyutu puanları, 1.sınıf öğrencilerine göre daha yüksek düzeyde ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.05$; Tablo 2).

Anne-baba eğitim düzeyi ile KARGEL toplam ve alt boyut puan ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$; Tablo 2). Gelir düzeyi ile KARGEL toplam ve alt boyutları puan ortalaması arasında fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p>0.05$; Tablo 2).

Ayrıca kariyer yapma isteği ile KARGEL “kariyer uyumluluğu” ($Z=-3.696$; $p=0.000$), KARGEL “kariyer

iyimserliği” ($Z=-4.205$; $p=0.000$), ve “bilgi” ($Z=-2.786$; $p=0.005$) alt boyutları KARGEL toplam puan ($Z=-4.314$; $p=0.000$) ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Kariyer planı yapan öğrencilerin KARGEL toplam ve alt boyutu puanları, kariyer planı yapmayanlara yüksek düzeyde olup ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.05$; Tablo 2). Kariyer planlaması eğitimi alma isteği ile KARGEL “kariyer uyumluluğu” alt boyutu puan ortalaması arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($t=2.002$; $p=0.046$). Kariyer planlama eğitimi almak isteyenlerin “kariyer uyumluluğu” alt boyutu puanları, kariyer planlama eğitimi almak istemeyenlere yüksek seviyede olup ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.05$; Tablo 2).

“Mesleğin özellikleri” alt boyutu ile “kariyer uyumluluğu”, “kariyer iyimserliği”, “bilgi” alt boyutu ve KARGEL toplam puanı arasında “pozitif” yönde, “zayıf” derecede bulunan ilişki istatistiksel olarak da anlamlıdır ($p<0.05$; Tablo 3).

“Mesleği tercih etme” ile “kariyer uyumluluğu” alt boyutları arasında “pozitif yönde ve çok zayıf derecede” bulunan ilişki istatistiksel olarak anlamlıdır ($r=0.139$; $p=0.028$; Tablo 3).

“Mesleğin genel durumu” alt boyutu ile “kariyer uyumluluğu”, “kariyer iyimserliği”, “bilgi” alt boyutu ve KARGEL-toplam puanı arasında “pozitif” yönde, “çok zayıf” derecede bulunan ilişki istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.05$). “Mesleğin genel durumu” alt boyutu puanı arttıkça, “kariyer uyumluluğu”, “kariyer iyimserliği”, “bilgi” alt boyutu ve KARGEL-toplam puanı alt boyutu puanı artacaktır. Aynı şekilde, “mesleğin genel durumu” alt boyutu puanı azaldıkça, “kariyer uyumluluğu”, “kariyer iyimserliği”, “bilgi” alt boyutu ve KARGEL-toplam puanı alt boyutu puanı azalacaktır (Tablo 3).

HMYTÖ-toplam puanı ile “kariyer uyumluluğu”, “kariyer iyimserliği”, “bilgi” alt boyutu ve KARGEL-toplam puanı arasında “pozitif” yönde, “zayıf” derecede bulunan ilişki istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.05$). HMYTÖ-toplam puanı arttıkça, “kariyer uyumluluğu”, “kariyer iyimserliği”, “bilgi” alt boyutu ve KARGEL-toplam puanı alt boyutu puanı artacaktır. Aynı şekilde, HMYTÖ-toplam puanı azaldıkça, “kariyer uyumluluğu”, “kariyer iyimserliği”, “bilgi” alt boyutu ve KARGEL-toplam puanı alt boyutu puanı azalacaktır (Tablo 3).

Tablo 2. Bazı Demografik Değişkenlere Göre KARGEL Puan Ortalamaları

Değişken	n	Kariyer uyumluluğu $\bar{x} \pm SS$	Kariyer iyimsenliği $\bar{x} \pm SS$	Bilgi $\bar{x} \pm SS$	KARGEL-Toplam $\bar{x} \pm SS$
Cinsiyet					
Kadın	162	3.70±0.61	3.53±0.57	3.20±0.73	3.57±0.54
Erkek	87	3.76±0.55	3.37±0.59	3.25±0.67	3.53±0.50
Test		**t=-0.672 p=0.503	*Z=-1.957 p=0.049	*Z=-0.456 p=0.649	*Z=-0.458 p=0.647
Sınıf					
1.	54	3.65±0.68	3.35±0.64	3.16±0.73	3.46±0.59
2.	52	3.80±0.57	3.62±0.52	3.35±0.72	3.67±0.51
3.	64	3.64±0.61	3.38±0.63	3.12±0.71	3.46±0.54
4.	79	3.79±0.50	3.53±0.52	3.25±0.67	3.61±0.45
Test		*** $\chi^2=2.892$ p=0.409	*** $\chi^2=8.444$ p=0.038	*** $\chi^2=2.707$ p=0.439	*** $\chi^2=7.322$ p=0.062
Anne eğitimi					
≤8 yıl	212	3.73±0.59	3.47±0.60	3.20±0.71	3.55±0.53
≥9 yıl	37	3.68±0.56	3.46±0.46	3.26±0.65	3.53±0.46
Test		*Z= -.468 p=0.640	*Z= -.032 p=0.974	*Z=-.050 p=0.960	*Z= -1.582 p=0.114
Babanın eğitimi					
≤8 yıl	185	3.74±0.61	3.48±0.60	3.20±0.72	3.56±0.64
≥9 yıl	64	3.67±0.50	3.43±0.50	3.26±0.65	3.51±0.44
Test		*Z= -1.152 p=0.249	*Z= -1.187 p=0.235	*Z= -.797 p=0.425	*Z=-.970 p=0.332
Gelir düzeyi algısı					
Kötü	40	3.69±0.67	3.53±0.68	3.19±0.76	3.56±0.59
Orta	146	3.73±0.58	3.43±0.61	3.19±0.72	3.53±0.53
İyi	63	3.73±0.56	3.54±0.44	3.29±0.65	3.59±0.46
Test		***F=0.094 p=0.910	*** $\chi^2=2.387$ p=0.303	*** $\chi^2=0.573$ p=0.751	*** $\chi^2=0.609$ p=0.738
Kariyer yapma isteği					
Evet	179	3.82±0.57	3.57±0.54	3.30±0.67	3.65±0.49
Hayır	70	3.49±0.59	3.22±0.60	3.00±0.74	3.31±0.53
Test		*Z=-3.696 p=0.000	*Z=-4.205 p=0.000	*Z=-2.786 p=0.005	*Z=-4.314 p=0.000
Kariyer planlaması eğitimi alma isteği					
Evet	238	3.74±0.58	3.48±0.58	3.22±0.70	3.57±0.52
Hayır	11	3.38±0.71	3.22±0.62	3.18±0.76	3.29±0.62
Test		**t=2.002 p=0.046	*Z=-1.505 p=0.132	*Z=-0.604 p=0.546	*Z=-1.756 p=0.079

*Mann-Whitney U; **Independent Sample-t; ***Kruskal-Wallis H; ****One-Way ANOVA.

Tablo 3. HMYTÖ ile KARGEL Ölçeği Arasındaki Korelasyon

Korelasyon*		Kariyer uyumluluğu	Kariyer iyimserliği	Bilgi	KARGEL-Toplam
Mesleğin özellikleri	r	0.413	0.355	0.250	0.413
	p	0.000	0.000	0.000	0.000
Mesleği tercih etme durumu	r	0.139	0.006	0.096	0.087
	p	0.028	0.960	0.129	0.171
Mesleğin genel durumu	r	0.239	0.232	0.129	0.244
	p	0.000	0.000	0.043	0.000
HMYTÖ-Toplam	r	0.365	0.301	0.199	0.357
	p	0.000	0.000	0.002	0.000

* Spearman korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

TARTIŞMA

Gelecekte meslek mensubu olarak görev yapacak bireylerin; ilgili mesleğin çalışma koşullarını ve çalışma alanlarını tanıyarak bilinçli tercihte bulunması, ileride hem mesleki doyumunun artması hem de hizmet sunacağı bireylerin memnuniyeti açısından son derece önemlidir⁽¹⁴⁾. Bu araştırmada, öğrencilerin yarıya yakının hemşirelik mesleğini iş bulma kolaylığından dolayı tercih ettiği görülürken, yalnızca dörtte birinin kendi isteği ile sevdiği, istediği meslek olduğundan dolayı seçtiği belirlenmiştir. Profesyonel hemşireliğin önemli ölçütleri arasında, mesleğin uygulayıcılarının işlerini benimseyip, önem vererek istekli biçimde yapmaları sayılmaktadır⁽¹⁷⁾. Burada mesleğin saygınlığı, topluma verdiği hizmetin niteliğinden de etkilenebildiği gibi, hizmetin kalitesi de; mesleği yapanların mesleki algılarından ve mesleğe yönelik gelecek ile ilgili fikirlerinden etkilenebilmektedir⁽¹⁸⁻²⁰⁾. Bu açıdan düşünüldüğünde; bu araştırmada öğrencilerin yalnızca dörtte birinin hemşirelik mesleğini sevdiği ve istediği için tercih ettiği bulgusu mesleğin geleceği açısından oldukça düşündürücüdür. Bu nedenle lisans eğitimi sürecinde hemşirelik öğrencilerinin mesleki açıdan bilinçli farkındalık düzeylerinin geliştirilmesi son derece önemlidir. Bulgularımızın aksine; Karadaş ve ark.⁽¹⁴⁾ ile Sönmez ve ark.⁽¹⁵⁾ araştırmalarında öğrencilerin yarıdan fazlasının hemşirelik bölümünü isteyerek seçtikleri tespit edilmiştir. Akman Yılmaz ve ark.⁽²¹⁾ araştırmasında hemşirelik bölümü öğrencilerinin dörtte üçünün, Tüfekçi ve Yıldız'ın⁽²²⁾ ve Bölükbaş'ın⁽²³⁾ çalışmalarında da öğrencilerin yarıdan fazlasının hemşirelik mesleğini isteyerek seçtikleri saptanmıştır. Bulgularımız ile benzer şekilde Elibol ve Harmancı

Seren'in⁽²⁴⁾ çalışmasında da öğrencilerin yarıya yakının (%46.9) iş bulma kolaylığından dolayı hemşirelik bölümünü tercih ettiği belirtilmiştir.

Hemşireliğin de profesyonel bir meslek olarak gelişimi, meslek üyelerinin mesleki iş doymu, başarı ve verimliliğinin sağlanması için kendilerini yetiştirmeleri de ancak kariyer geliştirme uygulamalarının yapılması ile mümkündür⁽²⁵⁾. Bu araştırmada öğrencilerin yarısından fazlasının (%71.9) kariyer planı yaptığı, büyük bir çoğunluğunun da (%95.6) kariyer planı eğitim almak istediği ve %48.6'inin mezun olduktan sonra akademik personel olarak çalışmak istediği belirlenmiştir. Hemşirelik mesleğine profesyonel olarak adım atmamış olan öğrencilerin büyük çoğunluğunun kariyer planı yapması ve kariyer planlaması eğitimi almak istemeleri mesleki vizyon açısından son derece anlamlı, önemli ve olumlu bir bulgu olarak düşünülebilir. Sonuçta, hemşirelik mesleğinde de bireysel ve mesleki gelişim "kariyer planlama" ve "kariyer geliştirme" ile mümkün olacaktır. Bulgularımız ile benzer şekilde Karadaş ve ark.⁽¹⁴⁾ ile Altuntaş ve ark.⁽²⁶⁾ çalışmalarında da öğrencilerin yarıdan fazlasının mesleki kariyer planı yaptığı saptanmıştır. Öğrencilikten itibaren kariyer planı kavramının farkında olmak ve bunu gerçekleştirme düşüncesine sahip olmak; mezuniyet sonrasında mesleki yeterlilikleri geliştirme ve profesyonelliğe uyumu kolaylaştırması açısından değerlidir^(27,28).

Araştırmada, öğrencilerin HMYTÖ toplam (151.15±15.67) ve alt boyut puan ortalamalarının yüksek seviyede olması, mesleğe yönelik olumlu tutumları göstermektedir. Bulgularımız ile benzer

şekilde; hemşirelik öğrencileri ile yapılmış bir araştırmada⁽²⁹⁾ ve hemşireler ile yapılmış başka bir araştırmada da⁽¹³⁾; HMYTÖ puan ortalamasının yüksek seviyede, yani olumlu mesleki tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Literatürde, ilgili bir araştırmada ise hemşirelerin “HMYTÖ toplam” ve “alt boyutlar puan” ortalaması düşük seviyede olduğu; mesleklerine karşı genel olarak olumsuz tutumlara sahip oldukları bildirilmiştir⁽³⁰⁾. Zencir ve Eşer’in⁽⁵⁾ çalışmasında da hemşirelik bölümü öğrencilerin yarısından fazlasının (%51.9) meslek seçimini bilerek/isteyerek yaptıkları ve mesleki tutumlarının olumlu düzeyde olduğu saptanmıştır. Hemşirelik mesleğinde olumlu tutuma sahip olmak hem mesleki başarının önemli bir belirleyicisi hem de bakımda kalitenin artmasını, mesleki dayanışma ve statüyü yükseltmektedir^(3,5). Araştırmada, öğrencilerin mesleğe yönelik olumlu tutuma sahip olmaları, tarafımızca sevindirici bir sonuç olarak yorumlanabilir. Olumlu mesleki tutum; bireylerin ileride mesleğini sevmesine, benimsemesine ve mesleki başarılar elde etmesine ve sonuçta da kaliteli hasta bakımı vermelerine, hemşireliğin gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Araştırmada kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre mesleki tutumları daha olumlu düzeydedir ($p<0.05$). Peksoy ve ark.⁽³¹⁾ çalışmasında hemşirelik bölümündeki kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre “profesyonellik” ve “mesleki değerlere” ilişkin daha yüksek düzeyde “olumlu tutuma” sahip olduğu belirlenmiştir. Hemşirelik uzun yıllar boyunca yalnızca kadınların yapabileceği bir meslek şeklinde algılanmıştır. Ancak son yıllarda iş bulma kolaylığı nedeniyle erkeklerin de tercih ettiği bir meslek haline geldiğini görebilmekteyiz. Halen hemşireliğin yalnızca kadınların yapabileceği bir meslek şeklinde algılanması, kadın öğrencilerin mesleki tutumunu da daha olumlu biçimde etkilemiş olabilir^(29,32).

Araştırmada kadın öğrencilerin erkeklere göre kariyer iyimserliği daha yüksek düzeydedir ($p<0.05$). Burada öğrencilerin kariyer seçimleri ile ilgili sorumluluk almasında iyimserlik kavramı oldukça önemli bir yere sahiptir. Çünkü iyimser bireylerin bir hedefe ulaşım ve başarıyı elde etmek için sarf ettikleri çaba kötümser bireylere göre daha fazladır. Dolayısıyla iyimser bakış açısı; kurumsal başarıya, akademik performansa ve yaşam memnuniyetinde artışa katkı sağlayacaktır.

Araştırmada mezuniyet sonrasında kariyer yapma isteği olan öğrencilerin kariyer geleceği algılarının olumlu anlamda yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Ayrıca kariyer planlaması eğitimi almak isteyen

öğrencilerin de kariyer uyumluluğu düzeyi; yani ileriki yaşamlarında ortaya çıkacak farklı durumlarla baş edebilme, yeni sorumluluklar alabilme konusunda kendini baskı altında hissetmeden ve kariyer planlarının değişmesine yol açan ani değişimlere uyum sağlama yeteneği daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgu bize; mezuniyet sonrası kariyer yapma isteği olan ve kariyer planlaması eğitimi almak isteyen öğrencilerin mesleki gelişimi açısından desteklenmesi ve rehberlik edilmesinin önemli olduğunu göstermektedir.

Araştırmada öğrencilerin olumlu mesleki tutumda olmaları kariyer iyimserliği, kariyer uyumluluğunu olumlu yönde etkilemektedir ($p<0.05$). Türkiye’de hemşirelik öğrencilerinde mesleki tutumun kariyer geleceği ve iyimserliği üzerine etkisini inceleyen başka bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan bazı çalışmalarda; hemşirelik bölümü öğrencilerinin kariyer iyimserliği ve uyumluluğu düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu ve meslekte geleceğe ilişkin beklentilerinin olumlu olduğu gösterilmiştir^(14,33,34). Zaten ilgili literatür bulgularında da kariyer iyimserliği ve uyumunun yüksek düzeyde olmasının mesleki gelişim açısından son derece önemli ve yararlı olduğu belirtilmektedir^(14,35). Yapılan bir araştırmada kariyer iyimserlik düzeyi yüksek olan bireylerin kariyer amaçlarına ulaştıkları belirlenmiştir⁽³⁵⁾. Bu araştırmada da mesleki tutumun kariyer iyimserliği ve uyumunu olumlu yönde ve pozitif düzeyde etkilediği bulgusundan hareketle; öncelikle öğrencilerin olumlu mesleki tutum geliştirmelerinin desteklenmesi ve müfredata bu konuda planlı müdahalelerin eklenmesi son derece önemlidir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma bir devlet üniversitenin hemşirelik bölümünde okuyan lisans öğrencileri ile sınırlıdır. Tüm hemşirelik öğrencilerine genellenemez.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Mesleki tutumun kariyer geleceği algısı (kariyer uyumluluğu ve kariyer iyimserliği) üzerindeki etkisinin incelendiği bu çalışmada; öğrencilerin olumlu mesleki tutumda olmalarının kariyer iyimserliği ve uyumluluğunu olumlu yönde etkilediği saptanmıştır. Bu doğrultuda; meslek adaylarının hemşirelik mesleğine ilişkin tutumları ölçülerek durum saptamasının yapılması, olumsuz tutumların varlığında iyileştirilmesine/düzeltilmesine yönelik eğitim hedeflerinin planlanması önerilebilir. Ayrıca üniversitelerde kariyer danışma merkezlerinin

kurulması/mevcut olanların aktif hale getirilmesi, eğitim görülen bölümlerde kariyer danışmanlığının veya kariyer planlaması derslerinin müfredat programına entegre edilmesi önerilebilir.

Yazar katkısı

Araştırma fikri ve tasarımı: RE; veri toplama: RE; sonuçların analizi ve yorumlanması: RE; araştırma metnini hazırlama: RE. Yazar araştırma sonuçlarını gözden geçirdi ve araştırmanın son halini onayladı.

Etik kurul onayı

Bu araştırma için Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan onay alınmıştır (Karar no: 05/26.09.2019).

Finansal destek

Yazarlar araştırma için finansal bir destek almadıklarını beyan etmiştir.

Çıkar çatışması

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Author contribution

Study conception and design: RE; data collection: RE; analysis and interpretation of results: RE; draft manuscript preparation: RE. The author reviewed the results and approved the final version of the manuscript.

Ethical approval

The study was approved by the Hatay Mustafa Kemal University Non-Invasive Clinical Research Ethics Committee (Protocol no. 05/26.09.2019).

Funding

The authors declare that the study received no funding.

Conflict of interest

The authors declare that there is no conflict of interest.

KAYNAKÇA

1. Ipek Coban G, Kasikci M. Development of the attitude scale for nursing profession. *International Journal of Nursing Practice*. 2011;17(5):518-24. [\[Crossref\]](#)
2. Sabancıoğulları S, Doğan S. Profesyonel kimlik gelişimi ve hemşirelik. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2012;15(4):275-82.
3. Aydın LZ, Büyükbayram Z. Hemşirelerin mesleki tutumlarına göre bireyselleştirilmiş bakım algıları. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*. 2020; 12(2):198-206. [\[Crossref\]](#)
4. Güven ŞD. Lise son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi: Nevşehir ili örneği. *Turkish Journal of Clinics and Laboratory*. 2019;10(1):6-11. [\[Crossref\]](#)
5. Zencir G, Eşer İ. Nursing students' attitudes towards the nursing profession, nursing preferred with the relationship between: example of Turkey. *DEUHYOED*. 2016; 9(2): 30-7.
6. Çelik AS, Pasinlioğlu T, Kocabeyoğlu T, Cetin S. Determination of the image of nursing profession in community. *F.N. Hem. Derg.* 2013;21(3):147-53.
7. Erer MT, Kanat C, Şahin E. Toplumun erkek hemşirelere bakışı: Mersin örneği. *Int Refereed J Nurs Res*. 2017;11:137-156. [\[Crossref\]](#)
8. Kalafat T. Kariyer Geleceği Ölçeği (KARGEL): Türk Örnekleme için psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*. 2012; 4(38): 169-79.
9. Koen, J, Klehe UC, Van Vianen AE, Zikic J, Nauta A. Job-Search strategies and reemployment quality: the impact of career adaptability. *Journal of Vocational Behavior*. 2010;77(1): 126-39. [\[Crossref\]](#)
10. Koen J, Klehe UC, Van Vianen AE. Training career adaptability to facilitate a successful school-to-work transition. *Journal of Vocational Behavior*. 2012; 81(3): 395-408. [\[Crossref\]](#)
11. Güler BK, Emeç H. Yaşam memnuniyeti ve akademik başarıda iyimserlik etkisi. *D.E.Ü.İ.İ.B.F. Derg.*2006; 2 (2): 129-49.
12. Kluemper DH, Little LM, Degroot T. State or trait: effects of state optimism on job-related outcomes. *Journal of Organizational Behavior*. 2009;30(2):209-31. [\[Crossref\]](#)
13. Tarhan G, Kılıç D, Yıldız E. Hemşirelerin mesleğe yönelik tutumları ile mesleki profesyonellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gülhane Tıp Derg.* 2016;5:411-16.
14. Karadaş A, Duran S, Kaynak S. Hemşirelik öğrencilerinin kariyer planlamaya yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 2017; 8(1): 1-8. [\[Crossref\]](#)
15. Sönmez B, Önal M, Yıldız G. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin kariyer değerleri ve kariyer geleceği arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *HSP* 2019;6(1):127-35. [\[Crossref\]](#)
16. Rottinghaus PJ, Day SX, Borgen FH. The Career Futures Inventory: A measure of careerrelated adaptability and optimism. *Journal of Career Assessment*.2005;13(1): 3-24. [\[Crossref\]](#)
17. Can R, Hisar KM. Hemşirelerin profesyonellik davranışları ve tükenmişlik düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*. 2019; 6(1): 1-9. [\[Crossref\]](#)

18. Kocabaş D, Erdem R Hemşirelik mesleğine yönelik kalıp yargılar üzerine bir derleme. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi.2019; 10(25):650-57. [\[Crossref\]](#)
19. İnce S, Khorshid L. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 2015;18(3):163-71. [\[Crossref\]](#)
20. Taşkıran N, Kalı N, Kıvrak EN, Türkseven N, Yıldırım GÖ. Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine, rollerine ve mesleğin geleceğine ilişkin görüşleri. Hastane Öncesi Dergisi.2020; 5(1): 43-56.
21. Yılmaz AA, İlce A, Çiçek, SC, Yüzden GE, Yiğit U. The effect of a career activity on the students' perception of the nursing profession and their career plan: a single-group experimental study. Nurse Educ Today. 2016; 39,176-80. [\[Crossref\]](#)
22. Tüfekçi FG, Yıldız A. Öğrencilerin hemşireliği tercih etme gerekçeleri ve gelecekleri ile ilgili görüşleri. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2009; 12(1):31-7.
23. Bölükbaş N. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen faktörler. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi. 2018;1(1):10-7.
24. Elibol E, Harmancı Seren AK. Reasons nursing students choose the nursing profession and their nursing image perceptions: A survey study. Nurs Pract Today. 2017;4(2):67-78.
25. İşçi N. Nedensel yüklenme kuramı doğrultusunda verilen eğitimin hemşirelerin kariyer engelleri ve nedensel yüklemeleri üzerine etkisi [Doktora tezi]. Malatya: İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2020.
26. Altuntaş S, Korkmaz Ş, Baykal Ü, ve ark. Hemşire öğrencilerin kariyer yönelimleri ve bunu etkileyen faktörler. F.N. Hem. Derg. 2005;13(55):179-97.
27. Akoğlan Kozak M, Dalkıranoğlu T. Mezun öğrencilerin kariyer algılamaları: Anadolu Üniversitesi Örneği. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2013; 13(1): 41-52.
28. Kim JH, Shin HS. Effects of self-reflection-focused career course on career search efficacy, career maturity, and career adaptability in nursing students: a mixed methods study. Journal of Professional Nursing. In press. [\[Crossref\]](#)
29. Seval M, Sönmez M. Hemşirelik öğrencilerinin mesleğine yönelik tutumları ve imaj algıları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. Sağlık Akademisi Kastamonu.2020;5(1):19-36. [\[Crossref\]](#)
30. Ipek Coban G, Yurdağul, G. The relationship between cancer patients' perception of nursing care and nursing attitudes towards nursing profession. Asia-Pacific Journal of Oncology Nursing 2014;1(1):16-21. [\[Crossref\]](#)
31. Peksoy S, Şahin S, Demirhan İ, Kaplan S. Hemşirelik Öğrencilerinde profesyonellik algısı ve mesleki değerlere bağlılık arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi. 2020; 7(2):104-12. [\[Crossref\]](#)
32. Karadağlı F. Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel değer algıları ve etkileyen faktörler. Mersin Üniv Sağlık Bilim Derg. 2016;9(2):81-91.
33. Beydağ KD, Gündüz A, Özer GF. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin eğitimlerine ve mesleklerine bakış açıları, meslekten beklentileri. Pamukkale Tıp Dergisi. 2008; 1(3):137-42.
34. Şirin A, Öztürk R, Bezci G, ve ark. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve mesleği uygulamaya yönelik görüşleri. Dirim Tıp Gazetesi. 2008;83(3):69-75.
35. Nurmi JE, Salmela-Aro K, Koivisto P. Goal importance and related achievement beliefs and emotions during the transition from vocational school to work: antecedents and consequences. Journal of Vocational Behavior. 2002; 60(2): 241-61. [\[Crossref\]](#)